

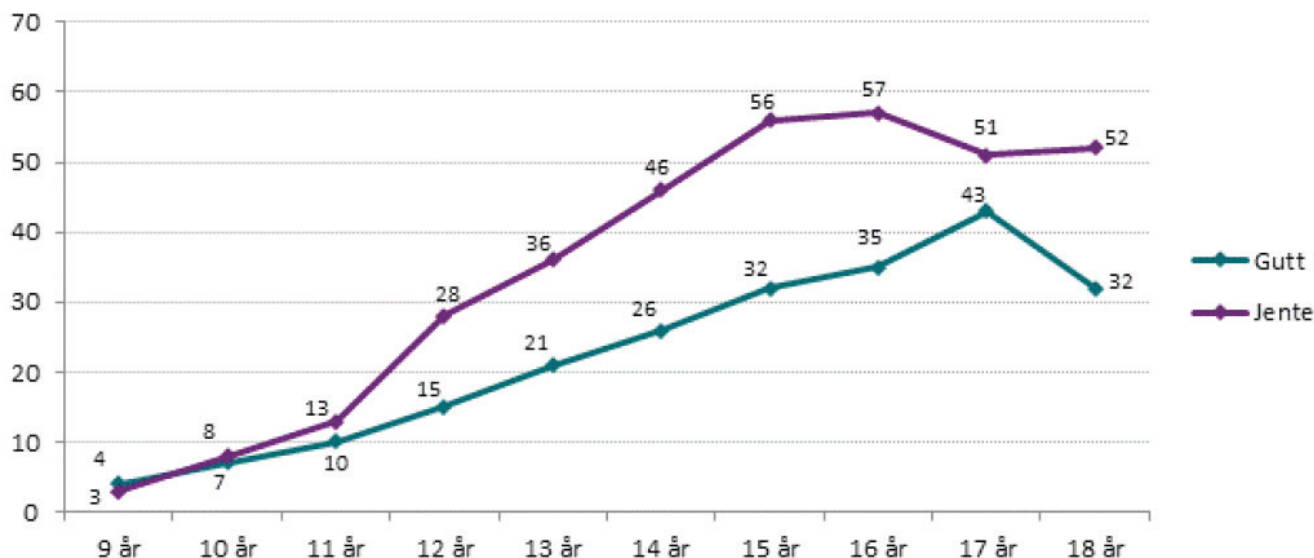
Refleksjon til filmen: *Eventyrlandet*

Når kan barn begynne å bruke sosiale medier?

I Medietilsynets - *Barn og Medier-undersøkelse 2018* svarte 79% av barn og unge mellom 9-18 år at de brukte sosiale medier dagen i forveien.

30% svarte at de brukte sosiale medier i to timer eller mer.

Figur 10: Prosentandel av gutter og jenter som brukte to timer eller mer på sosiale medier dagen i forveien.

Kilde: Medietilsynets Barn og medier-undersøkelse 2018

Som tabellen viser, øker prosentandelen av den sosiale mediebruken med alder. Spesielt i tolvårsalderen ser vi en økning; denne er spesielt markant blant jentene. Undersøkelsen viser at mens guttene spiller mer spill, så bruker jenter betydelig mer tid på sosiale medier og mobil – spesielt fra tolvårsalderen.

Har du tenkt over hvor mye tid barna dine bruker på sosiale medier?
Har du tenkt over hvor mye tid du selv bruker på sosiale medier?
Hva er positivt med sosiale medier, og hva er ikke fullt så positivt?

— Aldersgrenser for sosiale medier

Sosiale medier har på samme måte som andre medieprodukter aldersgrenser, men disse er langt fra så lette å forholde seg til som PEGI-merkingen for spill. Men våren 2018 ble EUs forordning for personvern – GDPR (General Data Protection Regulation) – innført i Norge, og med dette settes laveste alder for samtykke fra barn for behandling av deres personopplysninger til 13 år. I praksis betyr dette at det settes en nedre aldersgrense for sosiale medier på 13 år, med mindre foreldre gir sitt samtykke til at yngre barn oppretter konto.

Men har de nye reglene gjort det lettere for foreldre å forholde seg til barnas bruk av sosiale medier? Svært mange barn under 13 år bruker sosiale medier, og mange foreldre kjenner på usikkerhet om man bør gi sitt samtykke til bruken eller ikke.

I den sammenheng er det er par ting det er greit å være klar over:

- *Aldersgrensen tar ikke hensyn til egnethet, de er satt med hensyn på personvern. Man kan altså stille seg spørsmål om hvem tjenesten passer for.*
- *Sosiale medier er en viktig del av barns liv. For mange barn er det positivt, de kan holde kontakt med venner og familie, være kreative og dele med andre. Barn som er utenfor kan derimot føle seg ekskludert fra det sosiale miljøet.*

Fremfor å ta en rask avgjørelse i en retning, kan det være lurt å reflektere over helheten i problemstillingen, og gjerne snakke med andre foreldre i vennegjengen og klassen, og prøve å bli enige om noen kjøreregler.

I tillegg er det viktig å være klar over at appbutikkene opererer med egne systemer for aldersmerking. Google bruker det europeiske PEGI-systemet, Apple har sin egen merkeordning og de ulike tilbyderne har brukervilkår med en egen aldersgrense. Snapchat og Instagram er for eksempel merket 12+ i AppStore, PG! (Parental Guidance) i Google Play Store, mens aldersgrensen da formelt er 13 år.

Personlig informasjon og bildebruk

Forstår barna dine at mye av det de deler via sosiale medier lett blir tilgjengelig for mange mennesker, og at informasjon og bilder kan bli værende på nett for bestandig?

Det er lurt å bevisstgjøre barn og unge på hvor mye informasjon det er lurt å dele om seg selv. Samtidig er det viktig at barna får uttrykke seg og dele med venner, så det kan være lurt å tilrettelegge råd og tilpasse sikkerhetsinnstillinger alt etter hvilken tjeneste eller app de er på. Snakk med barna og bli enige om noen gode rammer.

— Husk også reglene for deling av bilder av andre:

Publisering av bilder og filmer på nett reguleres av personopplysningsloven og åndsverkloven, i tillegg til den nye personvernforordningen.

- *Det er ikke lov å offentliggjøre et bilde eller en film av andre uten samtykke.*
- *Ved en tvist er det den som publiserer bildet eller filmen som må bevise at et informert samtykke er frivillig og uttrykkelig gitt.*
- *Dersom avbildede person er 15 år eller yngre må vedkommendes foreldre også gi samtykke til offentliggjøring.*

Snakk sammen med andre foreldre

Så hva skal man egentlig gjøre? Det finnes ingen klare svar, og hver familie må finne løsninger som passer for dem. Et nyttig råd er å snakke sammen om sosiale medier på foreldremøter allerede fra småskolealder. Dersom man foreldregruppe klarer å komme til enighet, er mye lettere å sette gode rammer for mediebruken.

Som en konklusjon som forhåpentligvis vil være til hjelp, kan vi trekke frem et nyttig sitat til slutt, fra Rita Astridsdotter Brudalen, seniorrådgiver i Medietilsynet:

«Det handler om å se barnet ditt som person, og legge til rette for mediebruken deretter.»

— Samtalespørsmål:

Voksne

- *Når er det greit at barn og unge begynner å bruke sosiale medier? Er det forskjell på de ulike tjenestene?*
- *Hvordan skal vi forholde oss til aldersmerkingen i sosiale medier?*
- *Hvilke regler eller rammer for skjermbruk har dere hjemme?*
- *Hvordan kan barn og unge bruke sosiale medier på en positiv måte?*
- *Hva synes du er viktig å snakke med barna om vedrørende trygg bruk av nett og mobil? Hvordan kan man utvikle en sunn kritisk mediesans hos barn?*
- *På nett kan barn bli tøffere med hverandre enn når de kommuniserer ansikt til ansikt. Hvorfor er det slik?*
- *Hvor viktige er vi voksne som forbilder, med tanke på bruk av sosiale medier? Hvordan kan vi voksne være gode forbilder?*
- *Er det lettere å innføre skjempauser og et tidspunkt på kvelden da skjermen legges vekk hvis man har en felles enighet om dette i foreldregruppen og blant barna? Hvordan kan dette gjøres på en god måte? Hva er dine erfaringer rundt dette?*
- *Kommer barna dine til deg om de opplever noe ubehagelig på nett og mobil? Hvordan kan man være en trygg voksen som barna kommer til når de møter utfordringer og vanskelige ting?*

Barn

- *Hvor gammel synes du man bør være før man begynner å bruke sosiale medier? Er det noen tjenester som passer bedre enn andre for barn?*
- *Hva er greit å si på nett, og hva er ikke greit å si når du legger ut eller kommenterer bilder, filmer, livestream og annen informasjon?*
- *Hva er greit å dele om seg selv på nett og mobil, og til hvem?*
- *Hva synes du er kjekt med sosiale medier?*
- *Har du lært noe av å bruke sosiale medier? I så fall, hva?*
- *Hvem er det greit å bli venner med på sosiale medier? Hva er det lurt å tenke over hvis du tenker på å si ja til en venneforespørsel fra noen du ikke kjenner? Hvem er det greit å dele adressen sin med?*
- *Er det viktig med mange likes og kommentarer, og å ha mange følgere? Hvorfor/hvorfor ikke?*
- *Kan det være lettere å logge av om kvelden dersom man har en felles avtale i klassen eller vennegjengen om når man skal legge vekk skjermen?*
- *Sier du fra til en voksen om du opplever noe ekkelt eller ubehagelig på nett og mobil? Hvorfor/hvorfor ikke? Er det bra å ha en voksen å kunne si fra til?*
- *Spør du om lov før du deler bilder av andre? Vet du hvilke regler som gjelder for dette?*
- *Visste du at norsk lov også gjelder på nett og mobil? Er det lov å mobbe og være slem mot andre? Hvor går grensen mellom tulling og mobbing? Hva kan du gjøre om noen blir mobbet på nett?*
- *Hvilke sikkerhetsinnstillinger er det lurt å ha på kontoen sin? Hvordan kan man blokkere og rapportere en bruker som ikke oppfører seg bra?*
- *Finnes det reklame i sosiale medier? Hvorfor tror du noen vil reklamere i sosiale medier?*